
FOLKETINGET

Europaudvalget og Fødevareudvalget

EU-konsulenten

EU-note

Til: Udvalgets medlemmer og stedfortrædere

Dato: 18. marts 2010

Nye og gældende EU-regler for fødevaremærkning og anprisninger

Sammenfatning

*I lyset af de igangværende forhandlinger om en **ny forordning om fødevareinformation til forbrugerne** skitserer denne note den gældende lovgivning i Danmark for såvel mærkning som anprisning af fødevarer.*

*Kommissionens forslag rummer bl.a. obligatorisk næringsdeklaration af 5 næringsstoffer i forhold til et fastsat referenceindtag (såkaldt **GDA-mærkning**), samt størrelse og placering af oplysningerne på pakninger.*

Europa-Parlamentets miljøudvalg har netop afsluttet sin behandling og anbefaler bl.a., at indføre både obligatorisk GDA-mærkning og mærkning pr. 100 g/ml, og at der ikke indføres et ernæringsmærke (f.eks. nøglehul eller trafiklys).

Europa-Parlamentets forventes at vedtage sin endelige udtalelse i maj 2010. Herefter skal der opnås politisk enighed i Rådet, inden andenbehandlingen indledes.

Gældende regler om mærkning og næringsdeklaration af fødevarer

De gældende regler om næringsdeklaration gælder alle **færdigpakkede fødevarer** og gør det som udgangspunkt **frivilligt** at næringsdeklarere. Næringsdeklarationen er dog **obligatorisk, hvis produktet anpriser** eller er tilsat vitaminer eller mineraler.¹

Næringsdeklarationer er oplysninger, som skal styrke forbrugeren i at vælge en afbalanceret kost.

De gældende regler er fastsat ved to EF-direktiver om hhv. næringsdeklaration og mærkning af fødevarer generelt².

Mængden af næringsstoffer **skal angives pr. 100 gram eller milliliter**. Der kan **suppleres med portionsangivelser**, hvis portionsstørrelsen er klart defineret.

Som minimum skal anvendes den **korte næringsdeklaration** med følgende oplysninger (i nævnte rækkefølge): Energi, protein, kulhydrat og fedt.

Alternativt kan anvendes den **lange næringsdeklaration**, som bliver obligatorisk hvis man anpriser en sundhedsvirkning eller en ernæringsfordel ved blot én af de nedenstående ingredienser. Her gælder også en fast rækkefølge: Energi, protein, kulhydrat, heraf sukkerarter, fedt, heraf mættede fedtsyrer, kostfibre og natrium (forbrugeren skal gange med 2,5 for at udregne saltindhold).

Det er frivilligt at opgøre en række yderligere ingredienser. Det er dog **obligatorisk at deklarere alle anpriste næringsstoffer**.

Gældende regler om anprisninger

Ernærings- og sundhedsanprisninger er enhver form for fremhævelse af en fødevarers ernærings- eller sundhedsmæssige egenskab gennem mærkning, reklame eller lignende. Det er frivilligt for producenten at bruge dem, men

¹ Folketinget vedtog beslutning om, at opfordre "regeringen til at arbejde for, at fødevarer skal forsynes med en obligatorisk standardiseret næringsdeklaration, hvor indholdet af næringsstoffer angives pr. 100 g eller pr. 100 ml" (B120 i Samling 2007-2008, 2. samling)

² Rådets direktiv nr. 90/496/EØF om næringsdeklaration af levnedsmidler (som ændret gennem kommissionsdirektiver, senest i 2008) og Rådets direktiv 2000/13/EF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om mærkning af og præsentationsmåder for levnedsmidler samt om reklame for sådanne levnedsmidler

anprisningerne skal være godkendt ifølge anprisningsforordningen³. Forordningen gælder alle fødevarer, både færdigpakkede og ikke-færdigpakkede.

Ernæringsanprisninger er enhver angivelse eller indikation af, at fødevareren har **særlige ernæringsmæssige egenskaber**. Det kan f.eks. være et højt eller lavt indhold af fedt, sukker eller energi eller indhold af andre stoffer (f.eks. kostfibre eller vitaminer).

Forordningens bilag rummer en **positivliste over de anprisninger, der er tilladte** samt hvilke **kriterier** fødevarer skal overholde for at måtte benytte anprisningerne⁴. F.eks. må 'fedtfattig' kun benyttes som anprisning på fødevarer med mindre end 3 gram fedt pr. 100 gram faste fødevarer og 1,5 gram pr. 100 ml. for væsker.

Sundhedsanprisninger er enhver angivelse eller indikation af, at fødevareren har en **sundhedsmæssig effekt**. Det kan f.eks. være ved at hævde, at fødevareren kan reducere sygdomsrisici, kan forbedre børns udvikling og helbred eller har andre sundhedsvirkninger.

Sundhedsanprisninger skal være tilstrækkelig **videnskabeligt dokumenteret** og godkendes af EFSA for at blive optaget på en **positivliste** i forordningen.⁵ Medlemslandene kontrollerer denne proces gennem en forskriftskomiteprocedure⁶.

Anprisningsforordningen bygger desuden på princippet om, at du ikke må anprise fødevarer, der samlet set har en negativ effekt på sundheden. F.eks. må du ikke anprise et lavt fedtindhold, hvis et produkt har for meget salt eller sukker i forhold til produktkategorien. For at håndhæve dette skal Kommissionen udvikle en række **ernæringsprofiler**, som fastsætter grænseværdierne for næringsstofferne. Kommissionen har endnu ikke præsenteret ernæringsprofilerne, på trods af forordningens deadline den 19. januar 2009. Ernæringsprofilerne vil bl.a. også gøre det umuligt at anprise tilsatte vitaminer og mineraler til i øvrigt usunde fødevarer.

Europa-Parlamentets ordfører, Renate Sommer (EPP), lægger op til at slette disse profiler og har indtil videre fundet støtte i Miljøudvalget. Det vil betyde at det kun er anprisninger, som er deciderede vildledende, som vil kunne forbydes.

³ Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ernærings- og sundhedsanprisninger (1924/2006/EF af 20. december 2006)

⁴ Kommissionens liste over tilladte ernæringsanprisninger kan findes her: http://ec.europa.eu/food/food/labellingnutrition/claims/community_register/nutrition_claims_en.htm

⁵ Lister over godkendte og afviste sundhedsanprisninger kan læses her: http://ec.europa.eu/food/food/labellingnutrition/claims/community_register/health_claims_en.htm

⁶ Forskriftskomiteproceduren betyder, at Kommissionens forslag kan afvises af et kvalificeret flertal af medlemsstater.

Nye regler på vej om fødevareremærkning - Kommissionens forslag

Kommissionen fremlagde i februar 2008 sit forslag til en ny forordning om fødevarerinformation til forbrugerne (KOM(2008) 40). Forslaget samler EU's gældende horisontale mærkningsbestemmelser i én forordning, der skaber et fælles grundlag for både mærkning af færdigpakkede fødevarer og andre former for formidling af fødevarerinformation, som f.eks. næringsdeklarationer. Forslaget omfatter enhver form for fødevarerinformation og alle fødevarer, der skal markedsføres i EU. Næringsdeklaration af ikke-færdigpakkede fødevarer forbliver dog et nationalt anliggende.

Forordningen om ernærings- og sundhedsanprisninger forbliver stort set uændret.

Ændring af reglerne om næringsdeklarationer

Den væsentligste ændring i forslaget er revisionen af reglerne om næringsdeklarationer. Således indfører forslaget - med visse undtagelser - **obligatorisk næringsdeklaration** om energi, fedt, mættet fedt, kulhydrater og salt, som skal påføres forsiden af pakningen. Derudover kan der **frivilligt** angives indholdet af bl.a. transfedt, umættet fedt, flerumættet fedt, stivelse, kostfibre, proteiner samt vitaminer og mineraler, såfremt de indgår i en betydelig mængde i fødevaren.

Med forslaget indføres et **nyt koncept for angivelse af næringsstofindhold**, idet varens indhold (pr. 100 g/ml eller pr. portion) af energi og visse næringsstoffer skal angives i forhold til et fastsat referenceindtag, der henviser til et **vejledende dagligt indtag for en voksen (også kaldet GDA-mærkning)**. Referenceværdierne fastsættes i et bilag, som kan ændres af Kommissionen gennem komitéprocedure.

Formålet med denne type mærkning er at vise, hvor meget den pågældende fødevarer giver forbrugeren af energi, fedt, sukker, salt osv. i forhold til et vejledende samlet indtag af mad og drikke på én dag (referenceindtaget). Kommissionens forslag svarer til et vejledende indtag for en gennemsnitlig voksen kvinde, der er begrænset fysisk aktiv.

Vin, øl og spiritus er undtaget reglerne om næringsdeklaration. Blandede produkter med alkohol (såkaldte alcopops) bliver omfattet af den nye forordning. Fem år efter ikrafttræden skal det vurderes, om alle alkoholiske drikke skal omfattes af reglerne.

Ændring af mærkningsreglerne

Med forslaget bibeholdes de vigtigste obligatoriske **mærkningsoplysninger**, herunder:

- fødevarens betegnelse
- ingrediensliste
- datoen for mindste holdbarhed / sidste anvendelsesdato
- særlige opbevarings- og anvendelsesforskrifter
- oprindelsesland (hvis undladelse heraf kan vildlede forbrugeren)
- alkoholindhold af drikkevarer, der indeholder mere end 1,2 volumenprocent alkohol.

De nye mærkningselementer i forslaget omfatter bl.a. krav om mærkning med indhold af allergene ingredienser i alle fødevarer (også ikke-færdigpakkede fødevarer) og nye tekniske krav til udformning af obligatoriske oplysninger, herunder frontplacering og skriftstørrelse (3 mm).

Mulighed for supplerende nationale regler

Kommissionens forslag åbner op for, at **medlemsstaterne kan vedtage supplerende regler** om f.eks. obligatoriske oplysninger om specifikke typer eller kategorier af fødevarer, der er begrundet i særlige beskyttelsesværdige hensyn. Danmark vil derfor bl.a. kunne opretholde brugen af nøglehulsmærket.

Desuden kan medlemsstaterne fortsat selv regulere mærkningen af ikke-færdigpakkede fødevarer.

Forhandlingsprocessen

Forslaget har været behandlet i Rådet og Europa-Parlamentet, siden det blev fremsat. **Europaudvalget afgav forhandlingsmandat** den 10. juli 2009 ved en tidlig forelæggelse. Forhandlingsmandatet kan læses nederst i denne note.

Der forventes ikke at kunne opnås en førstebehandlingsaftale mellem Rådet og Parlamentet. Europa-Parlamentet ventes at vedtage sin førstebehand-

lingsudtalelse på sessionen den 17.-20. maj 2010 efter **Miljøudvalget** (som hovedudvalg⁷), vedtog sin udtalelse **den 16. marts 2010**.

Rådet forventes at kunne vedtage en fælles holdning i løbet af 2010.

Udtalelse fra Europa-Parlamentets Miljøudvalg

Miljøudvalget har vedtaget et udkast til Europa-Parlamentets samlede udtalelse. Det skete bl.a. på baggrund af næsten 800 indkomne ændringsforslag, herunder også fra Landbrugsudvalget og Indre markedsudvalget.

Den samlede udtalelse blev vedtaget med 52 stemmer for, 2 imod og 5 hverken for eller imod. Der var dog meget snævre flertal på en række konkrete ændringsforslag i det samlede kompromis, som bl.a. indeholder:

- **Obligatorisk GDA-mærkning** (på linje med Kommissionens forslag).
- Udvidelse til **10 obligatoriske næringsstoffer** i en næringsdeklaration ved tilføjelse af protein, fibre samt naturligt og kunstigt transfedt. (desuden ændres opgørelse af salt til opgørelse af natrium).
- **Obligatorisk angivelse i pr. 100 g/ml** i næringsdeklarationen. Angivelse **pr. portion kan kun gives som supplement**, såfremt portionsstørrelsen er tydeligt angivet sammen med antallet af portioner i pakningen. Portionsindpakkede fødevarer skal deklareres pr. portion. Der lægges desuden op til at udforme retningslinjer for portionsstørrelser.
- Uklar holdning til **mærkning på forsiden af pakningen**, da et forslag om kun energiindhold på forsiden blev vedtaget (ÆF 140) og et andet forslag, der kræver energi, fedt, mættede fedtsyrer, sukkerarter og salt på forsiden, også blev vedtaget (ÆF 462).
- **Ingen obligatorisk ernæringsmærkning** (trafiklys, nøglehulsmærker eller lignende) (nedstemt med 30 stemmer for, 32 imod).
- Ingen næringsdeklaration på **alkoholiske** varer
- Fjernelse af krav til minimumskriftstørrelse på 3 mm i næringsdeklarationer.
- Ingen mærkning af overfladebehandlede fødevarer (frugt og grønt)
- **Obligatorisk oprindelsesmærkning** for kød, fjerkræ, mælk, frugt og grønt.

⁷ Sagen er også blevet behandlet i Landbrugsudvalget og i Indre markedsudvalget (hvor Christel Shaldemose (S) er rapporteur)

- Fødevarer med **allergifremkaldende stoffer skal mærkes**. Kravet gælder også ikke-færdigpakkede fødevarer, idet der dog tages hensyn til den mest hensigtsmæssige formidlingsform ved salgsstedet.
- Indførelse af **mærkning af imiterede fødevarer** (fødevarer, der foregiver at bestå af andre ingredienser end dem der er benyttet) med f.eks. "efterligning" eller "fremstillet med [X] i stedet for [Y]".
- Muligheden for at indføre nationale regler er bibeholdt.
- Sletning af **ernæringsprofiler** i anprisningsforordningen (1924/2006), som skulle have sikret, at der ikke kan anprises egenskaber af en fødevarer, som samlet set har en negativ virkning på sundheden.

Udtalelsen er stadig kun en **foreløbig tilkendegivelse af Parlamentets holdning**. Den kan stadig gennemgå ændringer i forbindelse med behandlingen på Europa-Parlamentets session den 17.-20. maj 2010.

Der kan hentes **yderligere information** om holdninger til og viden om GDA-mærkning og dens alternativer i bl.a. Teknologirådets rapport fra Fødevareudvalgets høring den 20. maj 2009. Rapporten kan læses her: <http://www.tekno.dk/subpage.php3?article=1598&toppic=kategori5&language=dk>

Med venlig hilsen

Anders Nymark
(3638)

Bilag

Europaudvalgets forhandlingsmandat til regeringen fra 10. juni 2009:

"Danmark udtrykker sig generelt positivt over for forslaget, der indeholder mange forbedringer og lægger især vægt på:

- En udformning af mærkningsreglerne, som sikrer effektiv forbrugeroplysning;*
- Præcision og enkelhed af hensyn til erhvervets administration af mærkningsreglerne, der sikrer harmoniserede mærkningsregler på horisontalt niveau i videst muligt omfang;*
- At næringsdeklaration bliver obligatorisk og får et indhold, der vurderes som et nyttigt redskab for forbrugerne, herunder at protein indgår i den obligatoriske næringsdeklaration;*
- At næringsdeklaration skal være enkel, let forståelig og ernæringsmæssigt relevant samt bygge på et solidt ernæringsfagligt grundlag;*
- At næringsdeklaration altid skal foretages pr. 100 g/ml, og at deklaration pr. portion kan være et supplement hertil;*
- At et tilpasset GDA kun bliver et frivilligt supplement til en obligatorisk næringsdeklaration pr. 100 g/ml;*
- At angivelse af portionsstørrelser bliver realistiske, og at det tydeligt fremgår af mærkningen, hvilken portion der ligger til grund for GDA-procenterne;*
- At EFSA eller anden sagkundskab inddrages i forbindelse med fastlæggelsen af portionsstørrelser;*
- At der for referenceværdier tages udgangspunkt i én gennemsnitlig værdi;*
- At det klart fremgår af mærkningen, hvilken referenceperson der er udgangspunktet, så forbrugeren kan forholde sig til det;*
- At der etableres et fælles europæisk ernæringsmærke, som gør det lettere for forbrugerne at træffe det sunde valg;*
- At al obligatorisk mærkning skal være let læselig;*
- En fleksibel tilgang i forhold til ikke-færdigpakkede fødevarer og fødevarer, der pakkes i umiddelbar nærhed af forbrugeren;*
- At produktionsdato skal anføres i hele handelskæden;*

- *Mærkning af frisk frugt og grønt, hvis det efter høst har gennemgået en holdbarhedsforlængende behandling;*
- *Mærkning med allergene ingredienser af færdigpakkede fødevarer og at disse oplysninger med hensyn til ikke-færdigpakkede fødevarer stilles til rådighed for forbrugerne;*
- *Mulighed for at fødevarerinformation kan gives i digital form.”*

Regeringen har oversendt en opsummering over danske interessenters holdninger til mandatet, som de er kommet til udtryk i den nedsatte **Task Force om ernæringsdeklaration og ernæringsmærkning**. Opsummeringen kan læses her: <http://euo.dk/upload/application/pdf/c099ccbc/09192.pdf>